NON-PROFIT PUBLIC SERVICE ORGANIZATIONS

REPORT ON DRAFT PRINCIPLES OF THE ACT

COMMENTS AND SUGGESTIONS

August 1993

Squire, Sanders & Dempsey

U.S. Offices:
Cleveland, Ohio
Columbus, Ohio
Jacksonville, Florida
Miami, Florida
New York, New York
Phoenix, Arizona
Washington, D.C.

International Offices:
Bratislava, Slovak Republic
Brussels, Belgium
Budapest, Hungary
Kiev, Ukraine
London, England

Counsellors at Law
Adria Palace
Jungmannova 31/36
110 00 Prague 1
Czech Republic

Telephone: (42-2) 231 56 61
Telecopier: (42-2) 231 54 82

August 20, 1993

Ing. Pavel Pelant
Chief Director
Ministry of Finance
Letenská 15
118 00 Praha 1 - Malá Strana
Czech Republic

Dear Director Pelant:

We are responding herewith to the request of the Ministry of Finance that we provide comments and suggestions on the draft Principles of the Act on Non-profit Legal Persons dated July 28, 1993. Enclosed is our Report to the Ministry of Finance - Comments and Suggestions on Draft Principles of the Act, dated August 20, 1993 (Report on Principles). That Report is elaborated by cross references to a report on which we had been working for several weeks pursuant to your discussion with Dr. Tichy on June 29, entitled Non-profit Public Service Organizations - Comments and Suggestions on Draft Law, dated August 19, 1993 (Report on Proposed Law).

The very brief time available to us between our receipt of the Principles (August 13) and the due date (August 20) for submission of the Report on Principles necessitated drawing upon the Report on Proposed Law (which deals with many of the same subjects contained in the Principles and was substantially complete well before August 13) by cross reference in order to convey to you our substantive suggestions in a manner that is efficient and cost effective (as well as timely) and, therefore, a best use of the limited budget available to us and the Czech Republic under the USAID contract.

We fully understand that the Ministry intends to separate the subjects of (1) NPOs generally; and (2) transformation of contributory organizations (COs) and some budgetary organizations (BOs), such that they are to be dealt with in different Acts. We have thought for some time that they are truly different subjects and need to be treated differently,

whether in one, two or several Acts. Therefore, we are in accord with the Ministry's view on this subject. By using the Report on Proposed Law to help in the prompt transmission of our suggestions on the Principles, we do not mean in any way to suggest that a single consolidated Act ought to be used.

Rather, that the Report on Proposed Law, as well as the Report on Principles, explains thoroughly why it is that separation of the subjects is necessary to achieve an appropriate general law on NPOs. What is important in the Report on Proposed Law, for immediate purposes, are (i) the many suggestions as to why and how generally applicable NPO law should be flexible enough to allow many options, whereas many of the provisions of the Principles are more appropriate to transformed COs and BOs, and (ii) the many discussions of other important concepts that relate directly to the Principles.

These two Reports are intended for internal use of the Ministry of Finance, as a step toward a better articulation of the Principles. Our immediate objective is to get to you our substantive suggestions, in whatever form, so that you may consider them in further developing your efforts on this project. We believe it will be advisable that, after you have had the opportunity to digest these Reports, we meet with you for a thorough discussion of the principal suggestions set forth in the Reports. From that, we believe we will be able to provide effective assistance to you in the further elaboration of the Principles and the drafting of a general NPO law. Further, the Report on Proposed Law also has substantial discussion on the subject of transformation of BOs and some POs. We suggest that these thoughts be considered in the development of separate principles on transformation. We will be pleased to assist you in the development of those principles.

We wish to add with respect to items in your August 2 communication that item b. (constructive criticism of principles) is responded to by the enclosed Reports, item c. (structure for administrative council) is dealt with in the discussion of, and referenced under, Principle 9 of the Report on Principles, and item d. (winding up and liquidation) is dealt with in the discussion of, and referenced under, Principles 6 and 7 in the Report on Principles.

Respectfully submitted,

Milan Ganik

Milan Ganik
Managing Partner
Prague

03860:kpm0107:pape.ltr

August 20, 1993

REPORT BY

SQUIRE, SANDERS & DEMPSEY

TO THE MINISTRY OF FINANCE

OF THE CZECH REPUBLIC

COMMENTS AND SUGGESTIONS ON DRAFT PRINCIPLES OF THE ACT

ON NONPROFIT LEGAL PERSONS AND MODIFICATIONS AND AMENDMENTS TO CERTAIN TAX REGULATIONS

INTRODUCTION

This report comments on the subject draft Principles dated July 28, 1993 (Principles), a copy of which is attached to this Report. Because of the fact that we did not receive the Principles until August 13 and the desire of the Ministry of Finance (Ministry) to have our comments on the Principles by August 20, many of our comments and suggestions are, in these circumstances, made by way of cross-reference to our Report, dated August 19, 1993, entitled "Non-profit Public Service Organizations-Comments and Suggestions on Draft Law" (Report on Proposed Law). We have been working on the Report on Proposed Law for several weeks.

While there are differences between the Principles and the provisions dealt with in the Report on Proposed Law, many of the subject matters are the same so that many of the comments and suggestions in the Report on Proposed Law are relevant to the Principles. The Report on the Proposed Law is being submitted to the Ministry contemporaneously with this Report.

This approach to meeting the time constraints of the Ministry should provide a proper basis for further articulation of the Principles. After the Ministry has had an opportunity to review this Report and the Report on Proposed Law, it would be helpful that a

meeting, or series of meetings, be arranged between the Ministry and such interested officials as the Ministry deems appropriate for the purpose and representatives of Squire, Sanders & Dempsey (including certain drafters of these Reports) and the members of the team serving under arrangements with U.S.A.I.D., to discuss principal aspects of the Reports with a view to resolving on how Squire, Sanders & Dempsey and the team can best assist the Ministry on the further elaboration of the Principles.

The following discusses the Principles in the order set forth in the version of July 28, 1993.

Much of the comment below is in the context of our broader observations and suggestions that the law, to the extent it may be applicable to all non-profit legal entities, should be very liberal and permit them many options so that their governance can be shaped by each in a manner to best assure its success; whereas restrictive provisions should be limited to those NPOs that result from transformation of contributory organizations (COs) or budgetary organizations (BOs), with allowance even there for variations on all but the most fundamental and universal restrictions. We strongly urge consideration of the suggestions for structuring the legislation made in Part III of the Report on Proposed Law. Those suggestions are equally relevant if the proposed law is to be set forth in two or more Acts.

PRINCIPLE 1. PURPOSE OF THE ACT

We think it would be appropriate to characterize the non-profit legal persons provided for in the Act (NPOs) as legal entities under the law without need that they fir within or comply with other laws for other legal entities such as joint stock companies or limited liability companies provided for under the Commercial Code. In other words, it is sufficient that they be created under and comply with this Act (and such special acts as may be made

5

applicable to them). See the discussion under Article 2 in Part VI of the Report on Proposed Law.

They could be characterized as "non-profit corporations" or as "bodies corporate"; and some of the NPOs resulting from transformation of contributory organizations (COs) or budgetary organizations (BOs) might be characterized as "transformed non-profit corporations" or as "bodies corporate and politic", in order to distinguish them from NPOs created by private persons, or to give further emphasis of their public purpose and, where applicable, public support and participation.

However, such added characterizations are not necessary. It is enough that they are characterized as legal entities and that the rest of the Act gives them their substance and characteristics.

In addition to being legal entities, the other most significant characteristic is that since the NPOs are legal entities, separate from their members, boards and officers, and because the NPOs can contract and sue and be sued in their own names, their members, boards and officers are not personally liable on the contracts or for the actions of the NPOs. That should be made clear by the Act.

PRINCIPLE 2. DEFINITION OF NONPROFIT LEGAL PERSON.

A basic aspect relates to whether aspects of the Act will apply to all non-profit legal entities regardless of their purpose or only to those non-profit legal entities that are engaged in public services (as broadly defined). We understand the proposed Act is intended to apply only to those non-profit legal entities that have a public service purpose. That is a workable approach.

A decision should also be made as to whether some minimum portion of the activities of the NPO must be devoted to its public service purposes, although this can be stated in general terms by use of words such as "substantially all" or "primarily".

6

In any event, if an NPO may engage in some unrelated business to generate revenues for use in its public service activities, "all its property" will not be used directly in its public service activities, and no provision of the Act should appear to require the contrary.

The idea of prohibiting payments to members, officers and employees, with stated exceptions, and the statements regarding not obligating the State, would need elaboration.

See discussion under Article 2 of Part VI of the Report on Proposed Law.

PRINCIPLE 3. PURPOSE OF THE NONPROFIT LEGAL PERSON.

The allowable purposes for NPOs as stated in this Principle appear to be appropriate to the purpose of the Act, but some broader wording probably should be added. Many laws in other countries contain additional characterizations such as "charitable", "scientific", "social welfare" and "religious", in addition to those stated in Principle 3.

It seems inadvisable to require that the conditions for providing public service be set forth in advance by law or in the founders deed. It might be appropriate for the law to prohibit discrimination among like situated persons in respect of need or interest, except that dues-paying members may be allowed certain privileges free of charge or at reduced charge. It appears appropriate for the law to permit conditions of service to be set forth in special acts, founding documents, by-laws (statutes) or resolutions of the Board, subject to non-discrimination restrictions.

Exclusions from business regulations should be closely reviewed to assure that such regulations are not relevant.

See discussion under Article 3 of Part VI of the Report on Proposed Law.

PRINCIPLE 4. ESTABLISHMENT OF THE NPO.

Consideration should be given to not limiting qualifications of founders by reference to residence or principal office. Many modern laws permit one or more natural or legal persons to establish NPOs regardless of their residence, nationality, place of creation or

situs of principal office. For example, an international charitable organization, acting as founder, might wish to create a Czech subsidiary.

One term should be used for the founding document, whether it is to be signed by one or more persons. For example, terms such as "articles", or "articles of organization" could be used. For discussion purposes, we simply use the term "founding document" in this Report.

The mandatory list of subjects to be included in the founding document is too extensive for general purposes. Those that seem excessive for general purposes are: d. territory, e. conditions for services, h. number of board members and entities which may appoint them, i. terms of Board members, j. manner of decision making, k. founder's investments, m. subject of business. These may be permissible items for inclusion in the founding document, but should not be mandatory for all NPOs. Some might be made mandatory for NPOs that result from transformation of COs or BOs. The Act should also permit inclusion in the founding document of any subject that may be stated in by-laws (statutes).

See discussion under Article 6 of Part VI of the Report on Proposed Law.

PRINCIPLE 5. COMMERCIAL REGISTER.

The founding document should be submitted for official records with an application for entry of the NPO in the Commercial Register.

To require the entry to include the "subject of business" is very difficult to do in advance and creates undesirable rigidity. Instead of trying to control the level and type of unrelated business activity in this fashion, this would better be dealt with by merely placing a general limit on the volume of such business activity. In this regard see our comments in Part VI of the Report on Proposed Law, under paragraph (2) of Article 2 and paragraph (3) of Article 34. The level of permissible unrelated business activity could also be dealt with in the

8

tax laws as conditions for tax-exempt status and by allowing the founding document to include any desired restrictions on unrelated business activity.

It does not seem necessary to enter a list of inviolable property since transferred property can always be identified in an appropriate transfer agreement between the founder and the NPO. See discussion of Principle 8 in this Report and also see our comments in the Report on Proposed Law under Article 6 in Part VI.

The required manner of publishing the annual report should be dealt with in the sections of the NPO law dealing with annual reports. It need not be included as part of the entry in the Commercial Register.

The law should make it clear that the founders will be relieved of any liabilities assumed by the NPO. (We assume these liabilities are only those liabilities incurred as necessary to create the NPO and not pre-existing operating liabilities of BOs or COs.)

PRINCIPLE 6. WINDING-UP AND DISSOLUTION.

The second paragraph lists events that cause mandatory winding-up of an NPO. The second reason (i.e. achieving the purpose for which the NPO was founded) should be deleted from the mandatory list and added to the list of reasons why a court could decide to terminate an NPO. By making this change, the difficult problem of determining, at any given time, whether an NPO has or has not achieved (or completed) its public purpose will be avoided since a court will make this determination and establish the exact date of termination. When the second reason is moved as suggested above, it should also be rephrased as follows: "the objectives of the NPO have wholly failed or are entirely abandoned or their accomplishment is impractical."

The fifth paragraph sets forth the reasons a court may order liquidation of an NPO. The list of reasons should also include the following:

(i) the NPO is insolvent and dissolution is necessary to protect its creditors;

(ii) the objectives of the NPO have wholly failed or are entirely abandoned or their accomplishment is impractical;

(iii) there are an even number of Directors (or Members) and they are hopelessly deadlocked in the management of the NPO.

It is advisable to authorize a government official (such as the prosecutor) or an interested party to apply to a court for the protection of the public beneficiaries of an NPO. This authority should arise not only with respect to the liquidation of the NPO, but also with respect to such matters as an NPO's compliance with the material requirements of the NPO law and the NPO's founding document (including the public purpose provisions), avoidance of fraud and abuse concerning the use and application of the assets of the NPO and avoidance of fraud or the public in connection with fundraising programs.

See discussion under Articles 12 and 13 in Part VI of the Report on Proposed Law.

PRINCIPLE 7. LIQUIDATION OF THE NPO.

An NPO that serves a public purpose should not be allowed to amend its founding document in a way that (i) permits it to distribute assets to private individuals, such as members, or (ii) creates owners of the NPO such as shareholders or other holders of an equity interest in the NPO. This restraint can be provided through a section of the law that prohibits such an amendment or through very significant tax or other penalties. Once this fundamental principle is part of the law, the assets of an NPO will be forever dedicated to public purposes. This means that private persons who are founders of an NPO could not reacquire its assets or its surplus upon liquidation of an NPO. This prohibition is also consistent with the essential nature of a charitable NPO, i.e., that, although a charitable NPO may generate an operating surplus for use in its purposes, it may not distribute such surplus to private persons as a reward, gift, dividend or other benefit (unless such persons independently happen to be part of the class toward whose benefit the public purposes of the NPO are directed and benefit the same way that other persons so situated benefit).

10

Since surplus assets of a charitable NPO would be forever dedicated to public purposes under this approach, they would continue to be so dedicated if, upon liquidation of an NPO, such assets are transferred to another charitable NPO with substantially similar purposes.

Based on the above analysis, we recommend the following:

1. The NPO law should not permit surplus assets to be distributed upon liquidation of an NPO to founders who are private persons.
2. The NPO law should require surplus assets to be distributed upon liquidation to another charitable NPO with substantially similar purposes. The identity of the receiving NPO could be determined by the founding document, the Board of Directors (or the Members, if any), or by a court under certain circumstances. In the case of NPOs founded by transformation of BOs and COs, if desired, the law could require that any decision on the distribution of surplus assets to one or more other NPOs will be made by, or is subject to approval by, the State or the founder, or even that in certain circumstances the surplus assets shall be returned to the state or district, as appropriate. Any such approval could be subject to one or more conditions set by the State or district, such as a requirement that the recipient NPO operate in the same region as the liquidating NPO.

If this principle is followed, there should be no tax imposed on the NPO recipient of surplus assets from a liquidating NPO since such assets continue to be dedicated to public purposes and do not provide benefit to private persons.

Principle 7 states that, upon liquidation of an NPO, the Czech Republic has first priority with respect to inviolable property. If this means that a governmental founder is intended to have preferential rights in certain NPO assets, this will make it difficult for the NPO to borrow capital funds or obtain operating credit because lenders, suppliers and creditors

cannot rely upon the net worth of the NPO in making credit decisions, unless as a condition of exercising that preference, the governmental founder must either pay the fair market value for the property or assume all or a pro-rata portion of the liabilities of the liquidating NPO based on market value of the inviolable property. It should also be noted that there may be alternatives to the use of the concept of the inviolable property. For example, even in the absence of inviolable assets provisions, assets transferred by governmental founders may be sufficiently protected through a combination of (i) a mechanism that permits a State takeover of management of the NPO under certain circumstances, (ii) the existence of Members of the NPO (if provided for) to which the Board of Directors must be accountable, (iii) the authority of the state prosecutor to seek court protection or sanction for certain abusive acts, (iv) annual reporting requirements, (v) making certain acts illegal and subject to civil or criminal penalty, etc.)

The NPO law should also contain provisions that allow mergers or divisions of NPOs and make it clear that such transactions will not be considered to be a winding up of the NPOs involved in such transactions.

For further thoughts on the above topics, see discussion under Articles 19, 20 and 21 of Part VI of our Report on the Proposed Law.

PRINCIPAL 8. INVIOLABLE PROPERTY.

Principle 8 properly limits the provision on inviolable property to instances where a public body is the founder. Private founders and other transferors of property to an NPO can restrict use and disposition of property they transfer to an NPO by provisions in the transfer agreement or conveyance.

As suggested above in our discussion of Principle 4, it seems inadvisable to require that the restraints on alienation or encumbering of inviolable be set forth in the founding document. Even public bodies can impose such restraints through other documents that can be made to be more easily modified.

In any event, it seems more appropriate to deal with this subject under the law, or portion of the law, dealing with transformations of COs and BOs to NPOs.

Care must be taken with regard to this provision not to so hamper the NPO as to impede its successful operation. Not only will an NPO find it be advisable to dispose of some assets in order to acquire others or to dispose of some properties in order to avoid extravagant and unwarranted maintenance costs, but it may be critical to the success of an NPO that it be able to encumber property in order to provide security for essential borrowings. Thus, it may be advisable, at least at the State level, to have proposed provisions for inviolable property in any founding document reviewed in advance to assure that they not be too inclusive, inflexible or harsh. See discussion under Part V and Chapter 4 of Part VI of the Report on Proposed Law.

It may be advisable that release of property from the restraints on alienation and encumbrance be permitted to be made not only by the founder (particularly since the founder may be nonexistent or not identifiable at some distant time in the future), so that a designated Ministry or official of the Republic or a court may also perform that release function.

Provision should be made whereby innocent third parties may know which is inviolable property, such as by requiring public recordation in property and lien records.

PRINCIPLE 9. BODIES OF THE NPO.

As is the case with many of the Principles, while many of the rules of Principle 9 may be appropriate for NPOs that result from the transformation of COs or BOs which receive substantial public property and continuing subsidies, they are too detailed, inflexible and intrusive if applied to all NPOs, especially those voluntary, privately-initiated NPOs that receive little or no public property or direct subsidies. See further discussion in Part II and under Chapter 5 (Articles 24 to 31) in Part VI of the Report on Proposed Law.

A basic aspect of our suggestions regarding bodies of NPOs is our suggestion that the law should permit NPOs the option of having voting members of the NPO in addition to

the members of the Board of Directors. The reasons for permitting this option, and the effects of using this option are stated in the discussion under Article 6 (paragraph (1)(f)) in Part VI of the Report on Proposed Law. As indicated, having such members can be particularly valuable to the support of some types of NPOs, such as cultural and social service organizations.

In respect of powers, ordinarily members, by vote at a meeting, would exercise the powers that Principle 9 sets forth as powers of the Board of Directors in items e., f. and h., and would elect members of the Board of Directors other than those to be elected or appointed by other entities under the founding document or by-laws.

Express provision should be made in the law to authorize the creation of an executive committee and other committees of the Board and provide for officers in addition to the Director. The creation and powers of such committees and officers can be prescribed in the by-laws (statutes), with respect to the executive committee which will have functions of the Board between meetings of the Board and with respect to officers; and in the by-laws or resolutions of the Board with respect to other committees and additional officers.

The alteration of purpose of the NPO and of the types of business it does should be in the hands of the Board or general members (if they are provided for) subject only to restraints and external approvals as may be prescribed in the founding document or special laws. It should not be necessary to go to the courts for decision, but that is an appropriate option.

The number and terms of office of members of the Board of Directors should be left to the by-laws (except for minimal provisions, as noted in the Report on Proposed Law, in those provisions of the law applicable to all NPOs). Special provisions may be appropriate for some of the NPOs resulting from transformation of COs or BOs. For them, it may even be appropriate to provide for the temporary imposition upon them of external supervision to correct severe cases of deviation from authorized purposes and functions. See discussion in paragraph 1 of Part III of the Report on Proposed Law, and Appendix B to that Report.

It may be inadvisable to require that the Director be a member of the Board. Consideration should be given to leaving that as an optional possibility. See discussion under Article 25, Paragraph 4, in Part VI of the Report on Proposed Law.

PRINCIPLE 10. THE DIRECTOR.

There may be some confusion among the Principles regarding the Director's role as the statutory body and as the creator of the organizational structure.

Principle 4g provides for the founding document to state the statutory body, and that would appear to be a discretionary matter for the founder, who might, for example, there specify in the alternative the Director, or the Executive Committee of the Board, or two or three executive officers, depending on where such authority to bind the NPO might best be lodged for that particular NPO.

Principle 4 also states that the founder may require statutes (sometimes referred to as by-laws in this Report) to be issued to regulate the operations of the NPO in more detail. Since Principle 9 states that the Board shall act in all matters, it may be assumed that the Board is to adopt such statutes.

Those conclusions would appear to be advisable. It may be that the possible confusion can be eliminated by stating (1) that the Director is the statutory body unless the founding document otherwise provides and (2) that the Director specifies the internal organization structure of the NPO to the extent not provided for by the statutes or by-laws adopted by the Board (or Members, if provision is made for Members).

In the interests of harmonious and effective conduct of the NPO, it seems advisable to leave to the Board or the by-laws the conditions of removal of the Director. Generally, it would seem best that the Director serve at the pleasure of the Board in order not to develop irreconcilable differences that thwart the success of the NPO. See discussion under Article 31 of Part VI of the Report on Proposed Law.

Experience indicates that this does not preclude having a strong Director or Chief Executive Officer (CEO). As a practical matter detailed assignments and day-to-day decisions must be made by the CEO and those to whom he delegates such functions so that his position is strong.

PRINCIPLE 11. FINANCIAL SOURCES OF THE NPO.

The listing of these possible sources of receipts is acceptable so long as it is made clear that they are not exclusive (by introductory words, such as "include, but are not limited to"), and also made clear that the listing in itself does not commit the State or any public bodies to provide grants or subsidies.

PRINCIPLE 11a. EXPENSES RELATED TO THE ACTIVITY OF THE NPO.

The limiting of administrative expense of an NPO to a percentage of its total expenses, or by any other measure is a very complex matter that cannot be done well by an Act. Defining administrative expenses and prescribing emergency exceptions, or providing for external approvals of exceptions require considerable attention.

While the subject is one of natural interest, other ways of dealing with it need attention. Other ways include:

(1) Requiring that annual reports prominently state the ratio of administrative expenses to total expenses;

(2) Requiring that the Board, in approving annual budgets, expressly prescribe limits on administrative expenses as a percentage of total expenses, and require Board approval for exceeding such limits;

(3) Permitting the founding document to provide for limitations on administrative expenses and the conditions for exceeding such limits;

(4) Authorizing relevant Ministries to prescribe such limits for NPOs that result from transformation of certain COs or BOs.

16

PRINCIPLE 12. BUSINESS ACTIVITY OF THE NPOS.

Consideration should be given to whether there should be a limit on the level of unrelated business activities that may be conducted by an NPO in relation to the level of its public purpose activities. It is not unusual to have such a limit for purposes of granting income tax exemptions or for qualifying as a charitable non-profit organization. Such a limit could be worded as follows:

> "A non-profit organization may conduct unrelated business activities, provided that such activities are [insubstantial compared to] [not greater than ___% of] its public purpose activities and the income thus generated shall serve to enhance the public purposes of the NPO."

It should be made clear that income from passive investments, such as stock dividends, bond interest and rents from real property is not considered income from unrelated activities.

In addition to research activities, there are other business activities that are generally treated as related activities. These include:

(i) any business in which most of the work is carried on by uncompensated volunteers (such as an annual fundraising dance or sale);

(ii) any business carried on primarily for the convenience of the NPO's members, officers, employees, students or patients (such as a cafeteria, book store or gift shop);

(iii) any business that sells goods, most of which have been received by the NPO as gifts or contributions (such as a thrift shop); and

(iv) sales and services to the indigent, to related NPOs, and to other NPOs that are part of a consortium with the NPO (e.g., laundry services to other NPOs).

Contributions from sponsors should not be considered to be income from unrelated activity since they are made to the NPO for its public purposes and should be available to the NPO in their entirety without reduction for the payment of income tax.

See discussion under Article 34 of Part VI of the Report on Proposed Law.

17

PRINCIPLE 13. ANNUAL REPORTS.

The Annual Report should also include a balance sheet listing the assets, liabilities and net worth of the NPO as of the end of the reporting year and such other information as may be specified by the Minister for the purpose of enforcing the law.

It may be advisable to exempt small NPOs from the requirement of having audited financial statements where the cost of preparation would be significant compared to their income.

PART II

AMENDMENTS AND SUPPLEMENTS TO CERTAIN TAX REGULATIONS

For a complete discussion of Items I through IV, see our comments under Articles 42 through 45 in Part VI of the Report on Proposed Law.

August 20, 1993 **Squire, Sanders & Dempsey**

8

NEZISKOVÉ VEŘEJNÉ ORGANIZACE

ZPRÁVA K NÁVRHU ZÁSAD ZÁKONA

PŘIPOMÍNKY A NÁMĚTY

Srpen 1993

19

Squire, Sanders & Dempsey

U.S. Offices:
Cleveland, Ohio
Columbus, Ohio
Jacksonville, Florida
Miami, Florida
New York, New York
Phoenix, Arizona
Washington, D.C.

International Offices:
Bratislava, Slovak Republic
Brussels, Belgium
Budapest, Hungary
Kiev, Ukraine
London, England

Counsellors at Law
Adria Palace
Jungmannova 31/36
110 00 Prague 1
Czech Republic

Telephone: (42-2) 231 56 61
Telecopier: (42-2) 231 54 82

18. srpna 1993

Vážený pan
Ing. Pavel Pelant
Vrchní ředitel
Ministerstvo financí České republiky
Letenská 15
118 00 Praha 1 - Malá Strana

Vážený pane vrchní řediteli,

tímto odpovídáme na žádost Ministerstva financí, abychom poskytli připomínky a náměty k návrhu Zásad zákona o neziskových právnických osobách z 28. července 1993. Přikládáme naši Zprávu pro Ministerstvo financí - připomínky a náměty k návrhu zásad zákona z 20. srpna 1993 (Zpráva k Zásadám). Tato Zpráva je zpracována ve formě odkazů na zprávu, kterou jsme zpracovávali po několik týdnů v návaznosti na Vaše jednání s dr. Tichým dne 29. června t.r., nazvanou Neziskové veřejně prospěšné organizace - připomínky a náměty k návrhu zákona, z 19. srpna 1993 (Zpráva k navrhovanému zákonu).

Vzhledem ke krátkému období, které jsme měli k dispozici mezi datem, kdy jsme obdrželi Zásady (13. srpna), a stanoveným termínem (20. srpna) pro předložení Zprávy k Zásadám, bylo potřeba vyjít ze Zprávy k navrhovanému zákonu (která se zabývá mnohými stejnými otázkami, jaké jsou obsaženy v Zásadách a byla v podstatě dokončena již před 13. srpnem) a použít odkazů, abychom Vám mohli předložit naše nejzávažnější náměty účelným a nákladově úsporným (zároveň i včasným) způsobem, a tedy co nejlépe využít omezený rozpočet, který je k dispozici nám a České republice v rámci smlouvy s USAID.

Uvědomujeme si plně, že Ministerstvo zamýšlí oddělit otázky (1) neziskových právnických osob (NPO) obecně a (2) transformaci příspěvkových organizací (PO) a některých rozpočtových organizací (RO), a řešit tyto otázky v oddělených zákonech a

03860:KPM0107:PP.18Aug

10

předpisech. Již po určitou dobu jsme toho názoru, že jde o skutečně různé problémové okruhy, které je zapotřebí upravit odlišně, ať již v jednom, dvou či více zákonech a předpisech. Máme tedy na tento problém stejný názor jako Ministerstvo. Tím, že využíváme Zprávu k navrhovanému zákonu, abychom napomohli rychlému přenosu našich námětů k Zásadám, nijak nezamýšlíme navrhovat, aby byl uplatněn jen jeden celkový zákon.

Zpráva k navrhovanému zákonu, jakož i Zpráva k zásadám vysvětlují zevrubně, proč je takové oddělení problémových okruhů nutné, aby se dosáhlo správného obecného zákona o NPO. Pro okamžité použití jsou ve Zprávě k navrhovanému zákonu důležité (i) mnohé náměty týkající se toho, proč a jak by obecně uplatnitelný zákon o NPO měl být dostatečně pružný, aby umožňoval řadu možností volby, zatímco mnohá ustanovení Zásad se hodí lépe pro transformované PO a RO, a (ii) řada myšlenek o jiných významných koncepcích, které se týkají přímo Zásad.

Tyto dvě Zprávy jsou určeny pro vnitřní potřebu Ministerstva financí jako krok k lepšímu formulování Zásad. Naším bezprostředním cílem je podat Vám různou formou naše podstatné náměty, abyste je mohli zvažovat v dalším postupu svých prací na projektu. Domníváme se, že by bylo užitečné, abychom se poté, co budete mít příležitost seznámit se s těmito Zprávami, s Vámi setkali k zevrubné diskusi o hlavních představách uvedených ve Zprávách. Věříme, že potom Vám budeme moci poskytnout účinnou pomoc při propracování Zásad a přípravě návrhu obecného zákona o NPO. Zpráva k navrhovanému zákonu dále obsahuje rovněž závažné myšlenky na téma transformace RO a některých PO. Navrhujeme, aby byly tyto náměty uváženy při přípravě jednotlivých zásad transformace. Bude nám potěšením pomoci Vám při zpracování těchto zásad.

V souvislosti s body uvedenými ve Vašem sdělení z 2. srpna bychom rádi dodali, že na bod b. (konstruktivní kritika Zásad) reagují přiložené Zprávy; bod c. (struktura pro správní radu) je probírán a je na něj odkazováno v Zásadě č. 9 Zprávy k Zásadám; a bod d. (zrušení a likvidace) je probírán a je na něj odkazováno v Zásadách č. 6 a 7 ve Zprávě k Zásadám.

S úctou předkládá,

Milan Ganik

Milan Ganik
vedoucí společník
SS&D Praha

Přílohy: Dle textu

03860:KPM0107:PP.18Aug

21

20. srpna 1993

ZPRÁVA
FIRMY SQUIRE, SANDERS & DEMPSEY
PRO MINISTERSTVO FINANCÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

PŘIPOMÍNKY A NÁMĚTY

K

NÁVRHU ZÁSAD ZÁKONA
O NEZISKOVÝCH PRÁVNICKÝCH OSOBÁCH
A ZMĚNÁCH A DOPLNĚNÍCH
NĚKTERÝCH PŘEDPISŮ O DANÍCH

22

ÚVOD

Tato zpráva připomínkuje dotyčný návrh Zásad z 28. července 1993 (Zásady), jehož kopie je přiložena k této zprávě. Vzhledem ke skutečnosti, že jsme Zásady neobdrželi do 13. srpna a Ministerstvo financí (Ministerstvo) si přálo mít naše připomínky k Zásadám do 20. srpna, je mnoho našich připomínek a námětů za těchto okolností děláno odkazy na naši zprávu z 19. srpna 1993 nazvanou "Neziskové veřejné organizace - připomínky a náměty k návrhu zákona (Zpráva k navrhovanému zákonu). Na Zprávě k navrhovanému zákonu jsme pracovali několik týdnů.

Přestože mezi Zásadami a ustanoveními, o nichž se pojednává ve Zprávě k navrhovanému zákonu, existují odlišnosti, mnoho dotyčných otázek je stejných, takže řada připomínek a námětů ve Zprávě k navrhovanému zákonu je pro Zásady relevantní. Zpráva k navrhovanému zákonu je Ministerstvu předkládána zároveň s touto Zprávou.

Tento přístup, kterým se řeší časové důvody Ministerstva, by měl poskytnout odpovídající základ pro další formulování Zásad. Jakmile bude mít Ministerstvo příležitost prostudovat tuto Zprávu a Zprávu k navrhovanému zákonu, bylo by účelné uspořádat schůzku nebo řadu schůzek mezi Ministerstvem a zainteresovanými pracovníky podle úvahy Ministerstva, a zástupci Squire, Sanders & Dempsey (včetně některých zpracovatelů této Zprávy) a členů týmu pracujícího podle smlouvy s USAID, k projednání základních aspektů Zprávy s cílem určit, jak by Squire, Sanders & Dempsey a daný tým mohly co nejlépe napomoci Ministerstvu na dalším propracování Zásad.

V následujícím textu se probírají Zásady v pořadí uvedeném ve znění z 28. července 1993.

Mnohé z následujících připomínek jsou v kontextu našich širších poznatků a úvah, že zákon by měl být v míře, v jaké ho lze vztáhnout na všechny neziskové právnické osoby (dále jen "NPO"), velmi liberální a dovolovat jim řadu vlastních rozhodnutí, aby si každá z nich mohla přizpůsobit své řízení k co nejpravděpodobnějšímu zajištění úspěchu; omezující ustanovení by pak měla být vztažena jen na takové neziskové právnické osoby, které vznikají přeměnou z příspěvkových organizací (dále jen "PO") nebo rozpočtových organizací (dále jen "RO"), avšak i zde by byly možné obměny u všech podstatných a obecných omezení. Naléhavě doporučujeme zvážit návrh na členění zákonné úpravy obsažené v části III Zprávy k navrhovanému zákonu. Tyto náměty jsou stejně relevantní, jako kdyby navrhovaný zákon měl podobu jednoho či více zákonů.

ZÁSADA Č. 1 ÚČEL ZÁKONA

Domníváme se, že by bylo správné charakterizovat neziskové právnické osoby, jejichž činnost zákon upravuje (dále jen "NPO"), jako subjekty práva podle tohoto zákona, aniž by bylo zapotřebí uvádět, že se kryjí s rámcem nebo splňují požadavky jiných zákonů platných pro takové právnické osoby, jako jsou akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, upravované Obchodním zákoníkem. Jinak řečeno, postačovalo by, aby byly vytvořeny podle tohoto zákona a vyhovovaly tomuto zákonu (a případným jiným na ně se vztahujícím zvláštním zákonům). Viz pojednání u paragrafu 2 v části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

Mohly by být charakterizovány jako "neziskové společnosti" nebo volněji "právní subjekty"; a některé NPO vznikající změnou z PO nebo RO by mohly být charakterizovány jako "změněné neziskové společnosti" nebo "státní právní subjekty",aby

se mohly rozlišit od NPO vytvořených soukromými osobami, nebo se dále zdůraznil jejich veřejný účel a v příslušných případech i podpora a účast veřejnosti.

Tyto přidávané charakteristiky však nejsou nezbytné. Postačuje, že se označují jako právnické subjekty, a že zbývající část zákona jim dává jejich podstatu a znaky.

Kromě toho, že NPO jsou subjekty práva, je jejich další nejvýznamnějším rysem to, že jako právnické osoby jsou oddělené od svých členů, orgánů a funkcionářů, a mohou vstupovat do smluvních závazků, žalovat a být žalovány vlastním jménem, takže jejich členové, orgány a funkcionáři neručí osobně za smlouvy nebo úkony NPO. To by měl zákon jasně určovat.

ZÁSADA Č. 2 VYMEZENÍ NEZISKOVÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

Základní otázkou je zde to, zda se aspekty zákona budou vztahovat na neziskové právnické subjekty bez ohledu na jejich účel nebo pouze na takové neziskové právnické subjekty, které jsou zapojeny do veřejných služeb (v širokém pojetí). Uvědomujeme si, že navrhovaný zákon se má vztahovat jen na neziskové právnické subjekty, které sledují účel služeb pro veřejnost. To je proveditelný přístup.

Mělo by se rovněž učinit rozhodnutí, zda určitou minimální část činností NPO nevyhradit povinně jejím veřejně prospěšným účelům, ačkoliv to může být konstatováno obecně užitím slov jako "v podstatě všechny" nebo "především".

Jestliže bude NPO zapojena v určité nesouvisející podnikatelské činnosti k tvorbě příjmů použitelných pro její veřejně prospěšné činnosti, v žádném případě nebude "veškerý její majetek" použit přímo v jejích veřejně prospěšných činnostech, a v zákoně by se nemělo vyskytovat žádné ustanovení, které by

25

požadovalo opak.

Myšlenka zakázat až na uvedené výjimky výplaty členům, funkcionářům a zaměstnancům, a prohlášení ohledně nezavazování státu, si vyžadují další propracování.

Viz pojednání u paragrafu 2 části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

ZÁSADA Č. 3 ÚČEL NEZISKOVÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

V této Zásadě uváděné přípustné účely pro NPO se zdají být v dobré shodě s posláním tohoto zákona, měla by však snad být přidána širší formulace. Zákony mnoha jiných zemí obsahují kromě charakteristik uvedených v Zásadě č. 3 přídomky jako "charitativní", "vědecké", "pro veřejné blaho" a "církevní".

Zdá se, že není vhodné požadovat, aby podmínky poskytování veřejné služby byly předem upraveny v zákoně nebo zakládací listině. Mohlo by být správné, aby zákon zakazoval diskriminaci u podobně postavených osob co do potřeby nebo zájmu, s výjimkou toho, že členové platící příspěvky by mohli zdarma nebo za sníženou úplatu obdržet jisté výsady. Jako vhodné se jeví, aby zákon povoloval zakotvení podmínek poskytování služeb ve zvláštních zákonech, zakladatelských dokumentech, stanovách (organizačních řádech) nebo usneseních správní rady, podle nediskriminačních omezení.

Výjimky z podnikatelských předpisů by měly být důkladně přezkoumány, aby se zjistilo, nakolik nejsou či jsou tyto předpisy relevantní.

Viz pojednání u paragrafu 3 části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

26

ZÁSADA Č. 4 VZNIK NEZISKOVÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

Měla by se věnovat pozornost tomu, aby zakladatelé neuplatňovali omezující požadavky ohledně místo trvalého pobytu nebo hlavního sídla organizace. Mnoho moderních zákonů dovoluje, aby jedna nebo více fyzických nebo právnických osob zakládaly NPO bez ohledu na místo jejich trvalého pobytu, státní příslušnosti, místa založení nebo místa hlavního sídla. Například určitá charitativní organizace jednající jako zakladatel by si mohla přát vytvořit českou pobočku.

Pro zakladatelský dokument by se měl používat jeden termín, ať již má být podepsán jednou osobou nebo více osobami. Mohly by se např. použít takové termíny, jako "stanovy" nebo "stanovy organizace". Pro účely diskuse používáme v této Zprávě jen "zakladatelský dokument".

Výčet náležitostí, které má obsahovat zakladatelský dokument, je pro obecné účely příliš rozsáhlý. K těm, jež se jeví jako nadbytečné, patří: d. územní působnost, e. podmínky poskytování veřejných služeb, h. počet členů správní rady a subjektů, které je mohou jmenovat, i. funkční období členů správní rady, j. způsob rozhodování, k. majetkové vklady zakladatele, m. předmět podnikání. To by mohly být přípustné položky v zakladatelském dokumentu, avšak neměly by být povinné pro všechny NPO. Některé z nich by mohly být stanoveny jako povinné pro NPO, které vznikají změnou PO a RO. Zákon by také měl povolovat, aby se do zakladatelského dokumentu zahrnovaly věci, které mohou být uvedeny v organizačním řádu (stanovách).

Viz pojednání u paragrafu 6 v části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

ZÁSADA Č. 5 OBCHODNÍ REJSTŘÍK

Zakladatelský dokument by měl být předložen k úřednímu zanesení se žádostí o záznam NPO do Obchodního rejstříku.

Požadavek, aby záznam obsahoval "předmět podnikatelské činnosti", je předem velmi obtížně proveditelný a vytváří nežádoucí tvrdost. Bylo by lepší, aby se místo snahy kontrolovat tímto způsobem úroveň a typ nesouvisející podnikatelské činnosti stanovilo pouze obecné omezení rozsahu takové podnikatelské aktivity. V tomto ohledu viz naše poznámky v části VI Zprávy k navrhovanému zákonu, odstavci (2) paragrafu 2 a odstavci (3) paragrafu 34. Úroveň přípustné nesouvisející podnikatelské aktivity by se také mohla objevit v daňových zákonech jako podmínka pro osvobození od daně, a mohla by být uvedena i tím, že by se povolilo, aby zakladatelské dokumenty zahrnovaly žádoucí omezení nesouvisející podnikatelské činnosti.

Nezdá se nezbytné, aby se zapisoval do obchodního rejstříku seznam nedotknutelného majetku, protože převedený majetek může být vždy určen v příslušném zakladatelském dokumentu či převodní smlouvě mezi zakladatelem a NPO. Viz pojednání u Zásady 8 této Zprávy a rovněž viz naše připomínky ve Zprávě k navrhovanému zákonu u paragrafu 6 v části VI.

O požadovaném způsobu publikování výroční zprávy by se mělo jednat v těch částech NPO, které se zabývají výročními zprávami. Není třeba, aby to bylo uvedeno jako součást záznamu v Obchodním rejstříku.

Zákon by měl jasně stanovit, že zakladatelé budou zproštěni závazků převzatých danou NPO. (Předpokládáme, že tyto závazky jsou jen ty, které vznikly jako závazky nutné k vytvoření NPO, a nejsou to dříve existující provozní závazky bývalých RO a PO).

ZÁSADA Č. 6 ZRUŠENÍ A ZÁNIK

28

Druhý odstavec uvádí případy, které vedou k povinnému zrušení NPO. Druhý důvod (tj. dosažení účelu, pro nějž byla NPO založena) by měl být z povinného seznamu vypuštěn a přidán k seznamu důvodů, proč by se měl soud rozhodnout zrušit NPO. Učiní-li se tato změna, odstraní se obtížný problém určit ve kterékoli požadované době, zda NPO dosáhla či nedosáhla svého veřejně prospěšného účelu (nebo splnila či nesplnila svůj veřejně prospěšný účel), neboť toto určení provede soud a ten také stanoví přesné datum skončení. Pokud se druhý důvod odstraní, jak se navrhuje výše, mělo by se také znění změnit takto: "cíle NPO zůstaly zcela nesplněny nebo byly plně opuštěny nebo jejich splnění je nereálné."

Pátý odstavec stanoví důvody, pro které může soud nařídit likvidaci NPO. Výčet důvodů by také měl zahrnovat toto:

(i) NPO je neschopná platby a zánik je nutný, aby se uchránili její věřitelé;

(ii) cíle NPO zůstaly zcela nesplněny nebo byly plně opuštěny nebo jejich splnění je nereálné;

(iii) existuje rovný počet členů správní rady (nebo členů) a ve vedení NPO se dosáhlo nepřeklenutelného mrtvého bodu v rozhodování.

Doporučuje se zmocnit pracovníka státní správy (např. prokurátora) nebo zainteresovanou stranu, aby podali k soudu žádost o ochranu veřejných kopmetentních osob určité NPO. Tato pravomoc by se měla uplatnit nejen v případě likvidace NPO, ale také ohledně takových záležitostí, jako je soulad NPO s postatnými požadavky zákona o NPO a se zakladatelským dokumentem NPO (včetně ustanovení o veřejně prospěšném účelu), vyloučení podvodu a zneužití ohledně užití a uplatňování majetku NPO, a vyloučení podvodu nebo obcházení veřejnosti v souvislosti s programem zvyšování fondů.

Viz pojednání u paragrafů 12 a 13 v části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

ZÁSADA Č. 7 LIKVIDACE NEZISKOVÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

Té NPO, která slouží veřejnému účelu, by se neměla povolit úprava jejího zakladatelského dokumentu způsobem, který (i) jí dovoluje rozdělovat majetková aktiva soukromým jednotlivcům, např. členům, nebo (ii) vytváří vlastníky NPO, např. akcionáře nebo jiné držitele akciového podílu v NPO. Toto omezení může být upraveno paragrafem zákona, který zakazuje takovou úpravu nebo prostřednictvím výrazné daně nebo jiných pokut. Jakmile se tato klíčová zásada stane částí zákona, majetková aktiva NPO budou provždy věnována veřejným účelům. To znamená, že soukromé osoby, které jsou zakladateli NPO, mohou při likvidaci NPO získat zpět svůj majetek nebo svůj přírůstek. Tento zákaz je rovněž v souladu s vlastní povahou charitativní NPO spočívající v tom, že ačkoliv charitativní NPO může vytvářet provozní přebytek použitelný pro její účely, nesmí takový přebytek rozdělovat soukromým osobám jako odměnu, dar, dividendu nebo jiné plnění (ledaže by se takové osoby nezávisle ukázaly jako součást třídy, v jejíž prospěch jsou směrovány veřejné účely NPO, a mají stejný prospěch jako jiné osoby takto postavené).

Vzhledem k tomu, že podle tohoto přístupu by přebytková majetková aktiva charitativní NPO byla provždy věnována veřejným účelům, i nadále by zůstávala takto věnována, nebudou-li při likvidaci NPO převedena na jinou charitativní NPO plnící v podstatě podobné účely.

Na základě výše uvedené analýzy navrhujeme:

1. Zákon o NPO by neměl dovolovat, aby při likvidaci NPO byl rozdělován přebývající majetek zakladatelům, kteří jsou soukromé osoby.

2. Zákon o NPO by měl požadovat, aby se při likvidaci přebývající majetek převedl nebo rozdělil jiné charitativní organizaci, jejíž účel je v podstatě podobný. Příslušnost přijímající NPO by mohla být za určitých okolností stanovena zakladatelským dokumentem, správní radou (nebo případnými členy), či soudem. V případě NPO založené změnou RO a PO, by zákon mohl požadovat, aby rozhodnutí o převedení přebývajícího majetku jedné nebo rozdělení na více jiných NPO bylo podle přání učiněno státem nebo zakladatelem, nebo podléhalo souhlasu státu či zakladatele, nebo dokonce to, aby za určitých okolností mohl být majetkový přebytek vrácen podle konkrétního případu státu či okresu. Takový souhlas by byl vázán na jednu nebo více podmínek stanovených státem nebo okresem, např. na požadavek, aby přijímající NPO působila ve stejném regionu jako likvidovaná NPO.

Bude-li se postupovat podle této zásady, nebylo by zapotřebí uvalovat daň na NPO přijímající přebývající majetek od likvidované NPO, protože takový majetek by byl i nadále věnován veřejně prospěšným účelům a nepřinášel by prospěch soukromým osobám.

Zásada č. 7 říká, že při likvidaci NPO má Česká republika přednostní právo ohledně nedotknutelného majetku. Znamená-li to, že vládní zakladatel má mít přednostní práva k majetku určité NPO, bylo by tím pro tuto NPO obtížné vypůjčit si finanční prostředky nebo obdržet provozní úvěr, protože půjčovatelé, dodavatelé a věřitelé se nemohou při svém rozhodování o úvěru spoléhat na čistou hodnotu NPO, ledaže by jako podmínku vykonání takové preference musel vládní zakladatel zaplatit odpovídající tržní cenu za daný majetek nebo převzít veškeré závazky či poměrnou část likvidované NPO na základě tržní hodnoty nedotknutelného majetku. Mělo by se také uvést, že mohou

31

existovat alternativy ohledně užívání koncepce nedotknutelného majetku. Například i při neexistenci ustanovení o nedotknutelném majetku by majetek převáděný vládními zakladateli mohl být dostatečně chráněn kombinací (i) mechanismu, který státu dovoluje za určitých okolností převzít řízení NPO, (ii) existence členů NPO (pokud je stanovena), kterým musí správní rada skládat účty ze své činnosti, (iii) pravomoci státního prokurátora vymáhat soudní ochranu nebo postih za určité akty zneužití, (iv) požadavků na podávání ročních zpráv, (v) prohlášením určitých úkonů za nezákonné a podléhající postihu podle občanského nebo trestního práva, atp.).

Zákon o NPO by také měl obsahovat ustanovení, která umožňují sloučení nebo rozdělení NPO resp. i vyčlenění části NPO a stanovit jasně, že takové transakce se nebudou pokládat za zrušení NPO zapojené do takových transakcí.

Další myšlenky k výše uvedeným otázkám jsou obsaženy v paragrafech 19, 20 a 21 části VI naší Zprávy k navrhovanému zákonu.

ZÁSADA Č. 8 NEDOTKNUTELNÝ MAJETEK

Zásada č. 8 patřičně omezuje ustanovení o nedotknutelném majetku na případy, kdy je zakladatelem orgán státní správy. Soukromí zakladatelé a ostatní převodci majetku na NPO mohou stanovit omezení ohledně užívání a nakládání majetkem, který převádějí na NPO, příslušnými ustanoveními ve smlouvě o převodu nebo předání.

Jak jsme již naznačili v našem stanovisku k Zásadě č. 4, nedoporučovali bychom, aby se vyžadovalo stanovení omezení ve vztahu ke zcizení nebo zatížení nedotknutelného majetku věcným břemenem v zakladatelském dokumentu. Taková omezení mohou být uvalena i veřejnými orgány v jiných dokumentech, jež pak lze

upravovat snadněji.

V každém případě se zdá, že je vhodnější zabývat se touto otázkou podle zákona, který (nebo podle jeho části, která) upravuje transfromaci PO a RO na NPO.

V souvislosti s tímto ustanovením je třeba se vyhnout takovému omezování NPO, jež by bránilo jejímu úspěšnému fungování. Nejenže bude NPO považovat za vhodné zbavovat se některých majetkových aktiv, aby mohla nabývat jiná, nebo zbavovat se určitého majetku, aby se vyhnula nadměrným a nežádoucím udržovacím nákladům, ale pro úspěšnost NPO může být životně důležitá možnost zatížit svůj majetek věcným břemenem, což by jí umožnilo poskytnout záruku na půjčky podstatného významu. Tudíž může být alespoň na státní úrovni vhodné navrhnout, aby byla ustanovení o nedotknutelném majetku ve kterémkoliv zakladatelském dokumentu předem přezkoumána, aby bylo zaručeno, že nejsou příliš široce pojatá, nebo nepružná, nebo tvrdá. Viz komentář v části V a v hlavě 4 části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

Je možná vhodné, aby povolení osvobozovat majetek od omezení týkajících se jeho zcizení nebo zatížení věcným břemenem nebylo omezeno pouze na zakladatele (hlavně proto, že v určitém okamžiku ve vzdálené budoucnosti nemusí zakladatel existovat nebo nebude možno jej určit), takže by tuto osvobozovací funkci také mohlo plnit určené ministerstvo, státní úředník nebo soud.

Mělo by být zařazeno ustanovení, podle nějž by se věci neznalé třetím strany dověděly, který majetek je nedotknutelný, a to např. vyžadováním veřejného zaznamenávání majetkových a zástavních zápisů.

ZÁSADA Č. 9 ORGÁNY NEZISKOVÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

Zatímco velká část pravidel Zásady č. 9, stejně jako mnoha jiných Zásad, může být vhodná pro NPO, které vznikly transformací PO a RO a dostávají značný státní majetek a souvislé dotace, použijí-li se tato pravidla ve vztahu ke všem NPO, jeví se jako příliš podrobná, nepružná a neorganická, a to obzvláště u těch soukromě zřízených NPO financovaných z dobrovolných příspěvků, které dostávají státní majetek nebo přímé dotace v malém množství nebo je nedostávají vůbec. Viz další komentář v části II a v hlavě 5 (paragrafy 24 až 31) části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

Základním hlediskem našich návrhů týkajících se orgánů NPO je to, že by zákon měl NPO povolit možnost mít vedle členů správní rady také členy NPO s hlasovacím právem. Důvody pro povolení této možnosti, jakož i účinky využití této možnosti, jsou uvedeny v komentáři v paragrafu 6 (odstavci (1) (f)) části VI Zprávy k navrhovanému zákonu. Podle uváděného může mít existence takových členů obzvláštní význam pro podporu některých typů NPO, např. organizací kulturních a sociálních služeb.

Co se pravomocí týče, členové by obvykle hlasováním na zasedání uplatňovali pravomoci stanovené jako pravomoci správní rady v bodech e), f) a h) Zásady č. 9, a volili by členy správní rady jiné než ty, kteří mají být podle zakladatelského dokumentu nebo statutu voleni nebo jmenováni jinými subjekty.

Zákon by měl obsahovat výslovné ustanovení, jež by opravňovalo k utvoření výkonného výboru a dalších výborů správní rady, a vedle ředitele by upravovalo i otázku dalších funkcionářů. Ustavení a pravomoci těchto výborů a funkcionářů mohou být určeny statutem, pokud jde o výkonný výbor, který bude v období mezi zasedáními správní rady plnit její funkce, a o funkcionáře; a statutem nebo usneseními správní rady, pokud jde o ostatní výbory a další funkcionáře.

Oprávnění změnit účel NPO a typy činnosti, kterou vykonává, by mělo být v rukou správní rady nebo hlavních členů

(je-li jejich status upraven), a mělo by podléhat pouze omezením a vnějšímu schvalování, jak mohou být předepsána v zakladatelském dokumentu nebo ve zvláštních zákonech. Nemělo by být nutné žádat o rozhodnutí soud, ale i to je vhodná možnost.

Počet členů správní rady a délka jejich funkčního období by měla být upravena statutem (s výjimkou minimálních ustanovení, jak se o nich hovoří ve Zprávě k navrhovanému zákonu, v ustanoveních zákona týkajících se všech NPO). Pro některé NPO vzniklé transformací PO a RO může být vhodné zařadit zvláštní ustanovení. Pro tyto NPO může být dokonce vhodné nařízení dočasného externího dozoru, aby se korigovaly případy závažného odchýlení od stanovených účelů a činností. Viz komentář v odstavci 1 části III Zprávy k navrhovanému zákonu, a přílohu B této Zprávy.

Může být nežádoucí vyžadovat, aby ředitel byl členem správní rady. Stálo by za úvahu ponechat tuto možnost jako jednu z variant. Viz komentář v paragrafu 25, odstavci 4, části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

ZÁSADA č. 10 ŘEDITEL

V zásadách týkajících se ředitelovy úlohy statutárního orgánu a tvůrce organizační struktury mohou být některé nejasnosti.

Zásada č. 4g stanoví, že statutární orgán je určen zakladatelským dokumentem, což by vypadalo jako věc závisející na zakladatelově uvážení, který by v tomto dokumentu například mohl jako alternativu určit ředitele, nebo výkonný výbor správní rady, nebo dva či tři vedoucí pracovníky, v závislosti na tom, komu by bylo nejlépe pro tu kterou NPO svěřit tento pro NPO závazný úřad.

Zásada č. 4 také stanoví, že zakladatel může požadovat, aby byl vydán statut, který by podrobněji upravoval činnost NPO. Protože se v Zásadě č. 9 uvádí, že ve všech záležitostech bude jednat správní rada, mohlo by se předpokládat, že statut má přijmout ona.

Tyto závěry by mohly být vhodné. Možné nejasnosti lze zřejmě eliminovat ustanovením, že (1) statutárním orgánem je ředitel, nestanoví-li zakladatelský dokument jinak, a že (2) ředitel určuje vnitřní organizační strukturu NPO v rozsahu, který neupravuje statut přijatý správní radou (nebo členy, je-li upraveno jejich postavení).

V zájmu harmonické a efektivní činnosti NPO je zřejmě vhodné, aby podmínky odvolání ředitele stanovila správní rada nebo statut. Obecně by se zdálo nejlepší, aby ředitel jednal podle vůle správní rady, čímž by se předešlo nesmiřitelným rozporům, které by měly negativní vliv na úspěšnou činnost NPO. Viz komentář v paragrafu 31 části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

Zkušenosti ukazují, že výše uvedené nevylučuje silného ředitele nebo vedoucího pracovníka (VP). Z praktického hlediska musí VP a ti, kterým svěří tyto činnosti, detailně určovat konkrétní úkoly a činit každodenní rozhodnutí tak, aby měl silné postavení.

ZÁSADA Č. 11 FINANČNÍ ZDROJE NPO

Výčet těchto možných zdrojů příjmů je přijatelný, pokud je jasně uvedeno, že nejsou zdroji výlučnými (uvozovací frází "mimo jiné"), a také pokud je zřejmé, že tento výčet sám o sobě nijak nezavazuje stát ani žádné orgány státní správy poskytovat dary nebo dotace.

ZÁSADA Č. 11a **VÝDAJE SPOJENÉ S ČINNOSTÍ NPO**

Omezení režijních a správních výdajů NPO na procentuální část jejích celkových výdajů, nebo jakkoliv jinak, je velice složitá záležitost, kterou dost dobře nelze upravit zákonem. Definování režijních a správních výdajů a stanovení mimořádných výjimek, nebo úprava vnějšího .schvalování výjimek, vyžaduje značnou pozornost.

Protože tato otázka je přirozeně zajímavá, je třeba věnovat pozornost dalším způsobům jejího řešení. Tyto způsoby jsou:

(1) Požadavek, aby roční účetní uzávěrky v prvé řadě vykazovaly poměr režijních a správních výdajů k celkovým výdajům;

(2) Požadavek, aby správní rada při schvalování ročních rozpočtů výslovně stanovila meze režijních a správních výdajů jako procentuální část celkových výdajů, a požadavek souhlasu správní rady s překročením těchto mezí;

(3) Povolení, aby zakladatelský dokument směl upravovat omezení režijních a správních výdajů a podmínky pro překročení těchto mezí;

(4) Pověření příslušných ministerstev, aby předepsala tyto meze pro NPO vzniklé transformací některých PO a RO.

ZÁSADA Č. 12 **PODNIKÁNÍ NEZISKOVÝCH PRÁVNICKÝCH OSOB**

Měla by se věnovat pozornost tomu, zda by měl být omezen objem nesouvisející podnikatelské činnosti, kterou smí NPO vyvíjet, v poměru k objemu jejích veřejně prospěšných činností. Je obvyklé takové omezení mít kvůli osvobození od daně z příjmu nebo kvůli zařazení mezi dobročinné neziskové organizace. Toto omezení by mohlo znít následovně:

> "Nezisková právnická osoba může vyvíjet podnikatelskou činnost nesouvisející s jejím účelem za předpokladu, že rozsah takové činnosti [je nepodstatný ve srovnání s rozsahem] [nepřesahuje _____%] její veřejně prospěšné činnosti, a takto získané příjmy slouží k rozvoji účelu veřejné prospěšnosti neziskové právnické osoby."

Mělo by být jasně uvedeno, že příjmy z pasivních vkladů, např. dividendy z akcií, úroky z obligací a poplatky za pronájem nemovitostí, se nepovažují za příjmy z nesouvisející činnosti.

Mimo výzkum existují další podnikatelské činnosti, které se obecně považují za související činnosti. Jsou to:

(i) jakákoliv podnikatelská činnost, v níž je většina práce odvedena neplacenými dobrovolníky (např. každoroční taneční nebo prodejní akce zaměřené na získání finančních prostředků);

(ii) jakákoliv podnikatelská činnost vyvíjená v prvé řadě pro potřeby členů, funkcionářů, zaměstnanců, studentů nebo pacientů NPO (např. občerstvení, prodejny knih nebo dárků);

(iii) jakákoliv prodejna zboží, z něhož většinu NPO obdržela jako dary nebo příspěvky (např. dobročinné bazary);

(iv) prodej a služby lidem v nouzi, souvisejícím NPO a dalším NPO, které tvoří s danou NPO konsorcium (např. čistírenské služby jiným NPO).

Příspěvky od sponzorů by se neměly považovat za příjem z nesouvisející činnosti, protože jsou neziskové právnické osobě poskytovány na její veřejně prospěšné účely, a měly by tedy být NPO k dispozici v celé výši bez snížení o daň z příjmu.

Viz komentář v paragrafu 34 části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

ZÁSADA č. 13 ROČNÍ VÝROČNÍ ZPRÁVY

Roční výroční zpráva by měla také obsahovat rozvahu s výkazem aktiv, pasiv a čisté hodnoty NPO ke konci vykazovaného roku, a další informace, které může stanovit Ministr pro účely uplatňování zákona.

Mohlo by být vhodné vyjmout malé NPO z požadavku nechávat roční účetní uzávěrky přezkoušet auditorem, protože by u nich náklady na vypracování byly v porovnání s příjmy značné.

ČÁST II

ZMĚNA A DOPLNĚNÍ NĚKTERÝCH PŘEDPISŮ O DANÍCH

Úplný komentář k bodům I až IV je obsažen v našich připomínkách v paragrafech 42 až 45 části VI Zprávy k navrhovanému zákonu.

20. srpna 1993 **Squire, Sanders & Dempsey**

40

PŘÍLOHA

NÁVRH ZÁSAD ZÁKONA

O NEZISKOVÝCH PRÁVNICKÝCH OSOBÁCH
A O ZMĚNÁCH A DOPLNĚNÍ NĚKTERÝCH PŘEDPISŮ O DANÍCH

MINISTERSTVO FINANCÍ
České republiky

28.července 1993

N Á V R H

zásad zákona

O NEZISKOVÝCH PRÁVNICKÝCH OSOBÁCH A O ZMĚNÁCH A DOPLNĚNÍ NĚKTERÝCH PŘEDPISŮ O DANÍCH

Zásada č. 1 Účel zákona

Zákon upravuje právní postavení neziskových právnických osob.

Odůvodnění:
Vymezuje se předmět právní úpravy; jde o úpravu typu právnické osoby, která stojí mimo obecnou úpravu obchodních společností, rozpočtových a příspěvkových organizací, nadací, občanských sdružení a družstev.

Postavení neziskových právnických osob, tak jak předpokládá tento zákon, není doposud v našem právním řádu upraveno.

Zásada č. 2 Vymezení neziskové právnické osoby

Neziskovou právnickou osobou se rozumí právnická osoba založená podle tohoto zákona, která není zřízena za účelem podnikání.

Veškeré její příjmy a majetek slouží k naplňování a rozvoji účelu a činností ve veřejném zájmu, pro které byla zřízena a její příjmy neslouží k přímému užitku jakékoliv soukromé osoby, s výjimkou platů a mezd zaměstnanců.

Stát neodpovídá za závazky neziskové právnické osoby, pokud tak nestanoví zvláštní zákon. Nezisková právnická osoba neodpovídá za závazky státu.

Odůvodnění:
Osnova definuje právní povahu neziskové právnické osoby, jejíž podstatou je poskytování veřejných služeb. Pouze subjekt, který svou činností zabezpečuje některé veřejné statky a nikoliv statky soukromé může nést označení nezisková osoba. Striktně se nařizuje použití příjmů a majetku neziskové osoby, které zásadně slouží k financování veřejných služeb takovou osobou poskytovaných.
Deklaruje se vztah státu a neziskové právnické osoby

42

Zásada č. 3 Účel neziskové právnické osoby

Nezisková právnická osoba se zakládá pro poskytování služeb veřejnosti zejména v oblasti ekologie, humanitární péče, kultury, sociální péče, sportu a tělovýchovy, vědy, vzdělávání, zdravotnictví, ochrany života a zdraví osob.

Poskytování služeb veřejnosti může být vázáno na splnění předem stanovených a uveřejněných podmínek.

Podmínky podle předchozího odstavce může stanovit zvláštní zákon nebo zakladatel v zakládací listině (smlouvě).
Zákon, zakládací listina (smlouva) může stanovit povinnost neziskové právnické osobě poskytovat veřejné služby.

Účel, pro který je nezisková právnická osoba založena, se vymezí v zakládací listině nebo smlouvě mezi zakladateli.

Na činnosti vykonávané v rámci plnění účelu, pro který je nezisková právnická osoba zakládána se nevztahují předpisy o živnostenském podnikání.

Odůvodnění:
Aktivita ve vymezené oblasti společenského života a veřejný zájem na produkovaných službách jsou základním a nutným rysem existence neziskové právnické osoby ve smyslu tohoto zákona.

Výčet oblastí, ve kterých neziskové osoby působí, je pouze příkladný; osnova umožňuje zakládat neziskové osoby i v dalších, výslovně nezmíněných oblastech. Obsah veřejných zájmů se bude pravděpodobně v čase měnit. Osnova záměrně staví účel neziskové osoby obecně tak, aby její aplikace mohla reagovat na aktuální potřeby společnosti i při vědomí rizika příliš širokého uplatnění.

Zavádí se možnost uplatnění selektivního přístupu, vždy však za předem stanovených podmínek, čímž se sleduje zájem na omezení jakékoli diskriminace v přístupnosti takových služeb. Stanovení příslušných kritérií - podmínek je předmětem úpravy zvláštních předpisů (např. školský zákon, zákon o péči o zdraví lidu). Připouští se možnost stanovení příslušných podmínek zakladatelem v zakládací listině nebo podle povahy věci opatření ze strany neziskové osoby.

Předpokládá se, že do budoucna nebudou soukromo právní subjekty zavazovány k poskytování služeb z vůle státu a budou je poskytovat toliko na smluvním základě.

Základním principem je vykonávání činností, které nemají přinášet prioritně zisk, ale uspokojovat potřeby veřejnosti. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) se vztahuje na podnikatelskou činnost. S ohledem na nejasnosti v jeho aplikaci ve vztahu k rozpočtovým a příspěvkovým organizacím se výslovně vylučuje jeho působnost, pokud jde o činnost neziskové osoby v rámci plnění jejího účelu.

43

Zásada č. 4 Vznik neziskové právnické osoby

Neziskovou právnickou osobu může založit fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, a to jednotlivě nebo společně.

Zakladatel vydá o založení neziskové právnické osoby zakládací listinu. Zakládá-li neziskovou právnickou osobu společně více zakladatelů, uzavřou mezi sebou písemnou smlouvu.

Zakládací listina nebo smlouva obsahuje zejména:

a. označení zakladatele nebo zakladatelů,
b. název a sídlo neziskové právnické osoby. Součástí názvu musí být označení "nezisková právnická osoba",
c. účel, pro který se nezisková právnická osoba zakládá (předmět činnosti),
d. územní působnost,
e. podmínky poskytování veřejných služeb,
f. dobu, na kterou se nezisková právnická osoba zakládá, pokud se nezakládá na dobu neurčitou
g. statutární orgán
h. počet členů správní rady neziskové právnické osoby včetně označení organizací, institucí či skupin občanů, oprávněných jmenovat či volit konkrétní počet členů správní rady,
i. funkční období správní rady neziskové právnické osoby;
j. způsob rozhodování správní rady
k. vymezení finančních a majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů, stanovení majetku, který musí být po dobu existence neziskové právnické osoby zachován (a který nesmí být předmětem zástavního práva),
l. způsob naložení s výtěžkem z likvidace v případě zrušení a zániku neziskové právnické osoby,
k. předmět podnikání.

Ustanovení této zásady se nepoužijí, zřizuje-li se nezisková právnická osoba zákonem.

Nezisková právnická osoba vydá svůj statut, pokud to určuje zakladatel v zakladatelské smlouvě.

Odůvodnění:

V obecné poloze může být zakladatelem neziskové osoby kterýkoliv subjekt práva. Vedle soukromých osob může neziskovou osobu založit i stát, který může postupovat stejně jako jiný zakladatel.

Projevem vůle směřující k založení neziskové právnické osoby je vydání zakládací listiny jedním nebo uzavření smlouvy více zakladateli neziskové právnické osoby. Zákon stanoví obligatorní náležitosti zakládací listiny nebo smlouvy. Do budoucna, po transformaci rozpočtových a příspěvkových organizací, se předpokládá, že neziskové osoby bude zakládat více subjektů, které pro tento účel sdruží část svého majetku.

Územní působností se ve smyslu tohoto zákona chápe území, na kterém nezisková právnická osoba bude vyvíjet svou činnost.

V zájmu třetích osob musí nezisková osoba užívat stanovené označení.

44

Údaj obsažený pod bodem e. této zásady váže na předchozí zásadu č. 3. Sleduje se účel pregnantního vyjádření podmínek, za jakých bude neziková právnická osoba saturovat obecnou potřebu veřejných služeb.

Mezi povinné údaje zakládací listiny (smlouvy) patří počet členů správní rady neziskové právnické osoby a funkční období této správní rady. Vychází se přitom z premisy maximální obecnosti zákona, aby nebyli předem zakladatelé neziskových právnických osob omezováni v úvaze o koncepci supervize založených právnických osob.

Současně se připouští možnost založení neziskových právnických osob ex lege. Zejména se sleduje záměr obsažení těch právnických osob, které byly založeny zákonem před účinností tohoto zákona a jejichž činnost lze označit za neziskovou a lze je deklarovat jako neziskové právnické osoby v duchu tohoto zákona.

Pro případ těch neziskových osob, které svým majetkem a rozsahem činnosti budou vyžadovat složitou úpravu vlastní struktury, se umožňuje vydat statut, který upraví fungování neziskové osoby podrobněji.

Zásada č. 5

Nezisková právnická osoba se zapisuje do obchodního rejstříku.

Součástí zápisu musí být:
a. název a sídlo neziskové právnické osoby,
b. identifikační číslo,
c. účel pro který se nezisková právnická osoba zakládá,
d. předmět podnikatelské činnosti,
d. jméno osoby, která je statutárním orgánem
e. způsob, jakým statutární orgán jedná,
f. jmenovitý seznam členů správní rady,
g. hodnota a označení majetku, který musí být zachován (nedotknutelný majetek - zásada č.8)
h. způsob zveřejňování výroční zprávy.

Dnem zápisu do obchodního rejstříku je nezisková právnická osoba oprávněna nabývat práv a zavazovat se, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.

Do dne vzniku neziskové právnické osoby ve věcech, které souvisí s jejím vznikem jedná za neziskovou právnickou osobu zakladatel. Je-li zakladatelů více, jednají všichni společně nebo jeden z nich.

Závazky a pohledávky, které vzniknou jednáním zakladatele podle předchozího odstavce přecházejí dnem vzniku na neziskovou právnickou osobu, pokud je tato ve stanovené lhůtě neodmítne. V takovém případě jsou za nepřevzaté závazky zavázáni všichni zakladatelé společně a nerozdílně.

Ministerstvo financí České republiky obdrží od rejstříkového soudu opis zápisu neziskové právnické osoby.

Výroční zpráva musí být zveřejňována způsobem přiměřeným rozsahu působnosti a účelu neziskové právnické osoby.

45

Odůvodnění:

Osnova rozlišuje založení neziskové osoby od jejího vzniku. Teprve dnem jejího zápisu do veřejného seznamu je proces vzniku neziskové osoby završen.

Zákon taxativně vymezuje rozsah údajů, které se zapisují do obchodního rejstříku. Mimo jiné se tak bezvýhradně stanovuje uvedení všech členů správní rady neziskové právnické osoby. Tímto opatřením se sleduje zpřístupnění všech základních informací o neziskové právnické osobě a současně i o členech správní rady, kteří mají zájem veřejnosti hájit.

Před vznikem neziskové osoby jednají v jejích věcech zakladatelé, kteří nesou vlastní odpovědnost z tohoto jednání, protože osoba jako právní subjekt dosud neexistuje. Řeší se zde důsledky jednání zakladatelů tak, že v zájmu právní jistoty třetích osob se zakládá jejich solidární závazek vůči třetím osobám. Zákon současně umožňuje neziskové osobě závazky založené zakladateli odmítnout.

Pro případ, že zakladatelský dokument výslovně neomezí dobu existence neziskové osoby, se zakládá fikce založení osoby na neurčitou dobu.

Ministerstvo financí shromažďuje informace o neziskových právnických osobách, které získává od příslušných rejstříkových soudů.

Zásada č. 6 Zrušení a zánik neziskové právnické osoby

Nezisková právnická osoba zaniká ke dni výmazu z obchodního rejstříku. Zániku neziskové právnické osoby předchází její zrušení s likvidací.

Nezisková právnická osoba se zrušuje uplynutím doby na kterou byla založena, dosažením účelu pro který byla založena, dnem uvedeným v rozhodnutí správní rady o zrušení neziskové právnické osoby, dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení neziskové právnické osoby, nebo prohlášením konkursu.

Tím nejsou dotčeny obecné právní předpisy (např. zákon č.328/91 Sb. o konkursu a vyrovnání).

K provedení likvidace jmenuje správní rada likvidátora. Není-li likvidátor jmenován správní radou jmenuje jej soud na návrh příslušného územního orgánu státní správy podle sídla neziskové právnické osoby.

Soud může na návrh státního orgánu (prokurátora) nebo osoby, která osvědčí právní zájem, rozhodnout o zrušení společnosti a o její likvidaci, jestliže v uplynulém roce se nekonalo ani jedno zasedání správní rady nebo nebyly jmenovány orgány neziskové právnické osoby, kterým skončilo funkční období před více než rokem anebo nezisková právnická osoba po dobu delší než rok neprovozuje žádnou činnost nebo porušuje-li po dobu delší 6 měsíců nebo opakovaně předmět činnosti. Soud může dále rozhodnout o zrušení neziskové právnické osoby, pokud hrubě nebo soustavně porušuje právní předpisy.

Soud může před rozhodnutím o zrušení společnosti stanovit lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo zrušení navrženo.

46

Odůvodnění:

Osnova rozlišuje mezi zrušením a zánikem neziskové osoby. Zrušení neziskové osoby je právní skutečností, s níž zákon spojuje zánik osoby. Zánikem osoby chápe skončení právní subjektivity.

Do důsledku je dovedena zásada konstitutivního významu zápisu do obchodního rejstříku. Návrh umožňuje, aby neziskovou osobu zrušil soud v případě, že nejsou splněny základní podmínky její existence.

Osnova řeší případ, kdy správní rada není schopna se usnést na osobě likvidátora.

Návrh na zrušení může podat prokurátor. Osnova zakotvuje nové oprávnění prokurátora jako orgánu, který hájí veřejné zájmy nikoliv jen na poli trestněprávním. Návrh se tak přibližuje evropskému standartu (a prvorepublikové praxi) finanční prokuratury jako orgánu hájící především fiskální zájmy.

K zamezení tvrdosti se dává osnovou oprávnění soudu k vydání rozhodnutí o odstranění důvodů, které by mohly vést k zániku neziskové právnické osoby.

Zásada č. 7 Likvidace neziskové právnické osoby

Likvidace neziskové právnické osoby se provede při každém zrušení neziskové právnické osoby. Vstup neziskové právnické osoby do likvidace včetně jména likvidátora se zapisuje do obchodního rejstříku. Okamžikem zápisu přechází působnost statutárního orgánu na likvidátora.

Při likvidaci neziskové právnické osoby je likvidátor povinen provést likvidaci rychle a úsporně a během likvidace vykonává pouze úkony s ní bezprostředně spojené.

Likvidátor zahajuje likvidaci:

a. výzvou k věřitelům a ostatním osobám likvidací dotčeným k přihlášení se o svá práva a pohledávky,
b. sestavením likvidační účetní rozvahy,
c. bezprostředním předáním likvidační účetní rozvahy zakladateli neziskové právnické osoby,
d. oznámením zahájení likvidace obci, v níž nezisková právnická osoba sídlí,

V prvé řadě se vypořádává nedotknutelný majetek. S majetkem České republiky se nakládá dle zvláštního zákona (zákon o majetku ČR). O majetku, který vložila do neziskové právnické osoby obec, rozhodne příslušný orgán obce ve smyslu zvláštního zákona (zákon o obcích).

Ostatní majetek neziskové právnické osoby po vyrovnání závazků nabídne likvidátor k bezúplatnému převodu neziskové právnické osobě, jejíž účel je totožný s účelem likvidované neziskové právnické osoby a jehož územní působnost zahrnuje územní působnost likvidované neziskové právnické osoby. Nedojde-li do 45 dnů od doručení nabídky k uzavření dohody s přebírající neziskovou právnickou osobu, nabídne likvidátor

majetek likvidované neziskové právnické osoby k bezúplatnému převodu obci, ve které sídlí likvidovaná nezisková právnická osoba. Pokud obec do 15 dní od doručení nabídky nepotvrdí písemně úmysl převzít předmětný majetek, zahájí likvidátor odprodej tohoto majetku.

S výtěžkem z likvidace naloží likvidátor způsobem stanoveným v zakládací listině (smlouvě).

Je-li zakladatelem neziskové právnické osoby ústřední orgán státní správy nebo obec, je výtěžek z likvidace příjmem státního rozpočtu nebo rozpočtu obce. V případě, že zakladatelem je okresní úřad, je příjemcem výtěžku z likvidace obec, na jejímž území měla nezisková právnická osoba své sídlo.

Je-li zakladatelem právnická nebo fyzická osoba s výjimkou osob uvedených v odst.2, je výtěžek z likvidace neziskové právnické osoby příjmem právnické nebo fyzické osoby ve smyslu zákona o dani z příjmů.

Je-li zakladatelů více, postupuje se tak, že u podílu na výtěžku z likvidace, který připadá státu nebo obci, se postupuje obdobně jako v odst.2 a u podílu, který připadá na jiné fyzické nebo právnické osoby, se postupuje podle odst.3.

Zjistí-li likvidátor předlužení likvidované neziskové právnické osoby, podá neprodleně návrh na prohlášení konkursu.

Odůvodnění:

Osnova striktně nařizuje pro případ zrušení neziskové osoby její likvidaci. V jejím průběhu se pozastavuje působnost řádných orgánů neziskové osoby a přechází na likvidátora. Veškerá činnost likvidátora směřuje k rychlému ukončení činnosti neziskové osoby tak, aby byla zajištěna ochrana zájmů třetích osob a současně nedošlo k nehospodárnému naložení s majetkovou podstatou likvidované osoby.

S ohledem na zájem státu na dalším využití majetku, který bude jakožto vlastnictví neziskových osob sloužit k naplňování potřeb ve veřejném zájmu, stanoví se postup naložení s majetkem likvidované neziskové osoby tak, aby bylo v maximální míře zajištěno další užití tohoto majetku pro služby ve veřejném zájmu.

Odprodej majetku je posledním opatřením, které přichází v úvahu až poté, kdy se majetek nebo jeho část projeví jako nepotřebitelný pro jinou neziskovou osobu i pro obec.
Takový postup je běžný v ekonomicky vyspělých zemích a v další přípravě zákona bude příslušné řízení precizováno s využitím právních norem těchto zemí a zkušeností expertů.

Z důvodu zájmu na zamezení spekulativních likvidací neziskových právnických osob se stanoví, že příjem z likvidace bude podroben dani z příjmů.

Zásada č. 8 Nedotknutelný majetek

44

případě, že zakladatelem neziskové právnické osoby je obec
ebo orgán státní správy, vymezí se v zakladatelské smlouvě
ajetek, který nesmí být zcizen ani zatížen.

Výjimky ze zákazu s nakládáním s majetkem podle prvního
istavce povoluje zakladatel. Zakladatel má právo na převod
edotknutelného majetku.

Je-li naloženo s nedotknutelným majetkem v rozporu
předchozími ustanoveními, jsou všechny právní úkony s tím
ojené neplatné.

Odůvodnění:
Upravuje se možnost vymezit takový majetek neziskové osoby,
kterého z hlediska jeho povahy nelze připustit, aby byl bez
lšího převáděn do vlastnictví třetích osob.

Záměrem je mimo jiné předejít spekulativnímu nakládání s
jetkem, který bude do neziskových právnických osob vložen,
případech bude-li zakladatelem stát nebo obec.

Pouze ve zvlášť výjimečných případech může na základě
dosti neziskové osoby povolit zakladatel odchýlení od tohoto
incipu a to především v těch případech, kdy se bude jednat
skutečně nevyužívaný majetek. Tento postup bude upraven dle
finitivního znění připravovaného zákona o majetku České
publiky.

Pro případ, že správní rada nebo nezisková právnická osoba
ekročí zákonem stanovený zákaz zcizení nedotknutelného majetku,
kládá se absolutní neplatnost takového právního úkonu, které se
že domoci jak stát, tak i nezisková osoba, pokud k ní soud
jiném řízení nepřihlíží ex offo.

Zásada č. 9 Orgány neziskové právnické osoby

Orgány neziskové právnické osoby jsou:

a. správní rada,
b. ředitel.

Zvláštní zákony mohou upravit strukturu orgánů neziskových
ávnických osob, jejich funkční období, způsob jejich vzniku
obnovy odlišně.

Správní radu neziskové právnické osoby jmenuje zakladatel.
rávní rada má nejméně tři a nejvýše patnáct členů. Členem
rávní rady může být pouze fyzická osoba.

Funkční období jmenovaných nebo kooptovaných členů správní
dy je zpravidla tříleté. Funkční období ředitele, jakožto člena
rávní rady se kryje s dobou, po kterou vykonává funkci
ditele. Zakladatel může v zakládací listině nebo společenské
louvě stanovit délku funkčního období členů správní rady
lišně s tím, že je nepřípustné doživotní členství ve správní
dě.

Po prvním jmenování členů správní rady se losem určí jména
dné třetiny členů, jejichž funkční období skončí po roce

dd

a jedné třetiny členů, jejichž funkční období skončí po dvou letech. Na uvolněná místa jsou jmenováni či voleni noví členové, v souladu se zakládací listinou nebo zakladatelskou smlouvou.

Funkci člena správní rady lze zastávat nepřetržitě nejvíce ve dvou po sobě jdoucích funkčních obdobích. Další funkční období mohou započít nejdříve rok po té, kdy skončilo předcházející funkční období.

Členství ve správní radě je výkonem funkce v obecném zájmu.
Členství ve správní radě končí:
a. uplynutím funkčního období,
b. úmrtím,
c. odvoláním z důvodu konfliktu zájmů,
d. odstoupením.

Správní rada neziskové právnické osoby:

a. schvaluje rozpočet hospodaření neziskové právnické osoby a jeho případné změny v průběhu roku,
b. schvaluje roční účetní závěrku ověřenou auditorem a roční výroční zprávu o hospodaření neziskové právnické osoby,
c. dohlíží na zachovávání účelu, pro který byla nezisková právnická osoba zřízena a rozhoduje o předmětu podnikatelské činnosti (viz. zásada č. 11) a o jeho změnách ,
d. jmenuje a odvolává ředitele neziskové právnické osoby a stanoví mu plat,
e. rozhoduje o zrušení neziskové právnické osoby, změnách zřizovací listiny nebo společenské smlouvy,
f. podává žádosti o změnu zápisu v obchodním rejstříku,
g. uděluje souhlas se zcizením, zastavením a pronájmem na dobu delší deseti let nemovitého majetku neziskové právnické osoby,
h. provádí výběr a rozhoduje o kooptaci nových členů správní rady.

Správní rada rozhoduje o všech úkonech s výjimkou těch, které by měly za následek změnu nebo omezení předmětu činnosti nebo zcizení nedotknutelného majetku (vazba na zásadu č. 8). Výjimky v případech zvlášť hodných pozornosti povoluje soud na návrh správní rady.

VARIANTA K ÚVAZE:
Zakladatel může v zakládací listině rozhodnout o ustanovení dozorčí rady neziskové právnické osoby. Dozorčí rada se povinně jmenuje u neziskových právnických osob s nedotknutelným majetkem vloženým orgánem státní správy.

Odůvodnění:
Za orgány neziskové právnické osoby jsou označeny správní rada a ředitel neziskové právnické osoby. Současně se umožňuje zvláštní úprava pro neziskové právnické osoby založené zákonem.

Nejvyšším orgánem neziskové osoby je správní rada s taxativně vymezenou působností v oblastech koncepční, některých majetkových úkonů neziskové osoby a kontrolní. V tomto směru správní rada plní srovnatelnou funkci dozorčí rady obchodní společnosti.

BEST AVAILABLE COPY

Nelze již do budoucna předpokládat, že by stát měl výrazně ingerovat do chodu a ovlivňování neziskových právnických osob bez ohledu na to, že státní orgán může být jedním nebo i universálním zřizovatelem neziskové právnické osoby. Funkci zakladatele ve vztahu ke kontrole dodržování účelu, pro který byla nezisková právnická osoba založena, schvalování rozpočtu a vyúčtování rozpočtu, jakož i rozhodování o způsobech zániku neziskové právnické osoby přebírá ze zákona správní rada neziskové právnické osoby.

Správní rada má převzít dozorčí a správní roli současných zřizovatelů rozpočtových a příspěvkových organizací. Ingerence zřizovatele má být ukončena jmenováním správní rady. Správní rada přebírá tak tímto zákonem hlavní rozhodovací pravomoci ve vztahu k existenci, fungování nebo majetkové podstatě neziskové právnické osoby.

Upravují se pravidla pro vznik a zánik členství ve správní radě a základní pravidla pro její činnost. Aby nedocházelo k pochybnostem o způsobu další obnovy správní rady zákon vymezuje základní mechanismus , zajišťující kontinuální obměny členů správní rady. Cyklací členů správní rady se sleduje možnost stabilní veřejné kontroly při současném vyloučení nebezpečí příliš těsného spojení jmenované správní rady s neziskovou právnickou osobou a zamezení eventuálního konfliktu zájmů při práci členů správní rady.

Technika obměny členů správní rady je postavena na omezené možnosti nepřetržitě vykonávat funkci člena rady a to pouze na dvě funkční období. Bude-li veřejný zájem na dalším členství ve správní radě příslušného člena správní rady je tak možné učinit nejdříve rok po té, kdy skončilo jeho předcházející funkční období (a to ať jedno funkční období, či dvě po sobě bezprostředně následující).

Osnova připouští odlišnou strukturu orgánů neziskové osoby, jejich vznik a funkční období, ale toliko cestou zvláštního zákona.

K další úvaze se navrhuje ustanovení dozorčí rady, které by bylo obecně fakultativní, pouze u NPO s majetkovou účastí státu by bylo obligatorní. Pro složení, obnovu, pravomoci a povinnosti dozorčí rady by musela být na základě další diskuse vymezena pravidla, která by zajistila funkčnost tohoto orgánu.

Zásada č. 10

Ředitel neziskové právnické osoby je jejím statutárním orgánem a vystupuje jejím jménem ve všech vztazích v souladu s tímto zákonem. Vnitřní organizační strukturu neziskové právnické osoby stanovuje ředitel.

Ředitele správní rada odvolá, jestliže:

a. byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jeho způsobilost k právním úkonům byla omezena,

b. byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce ředitele nebo pro úmyslný trestný čin,

c. je výdělečně činný ve stejném nebo příbuzném oboru činnosti, který má nezisková právnická osoba zapsán v obchodním rejstříku. Toto se nevztahuje na vědeckou,

BEST AVAILABLE COPY

pedagogickou, publicistickou, literární a uměleckou činnost.

Ředitele může správní rada odvolat, jestliže:

a. není schopen pro nemoc vykonávat funkci po dobu delší než šest měsíců,
b. nezisková právnická osoba po dobu delší než tří měsíce nepiní účel, pro který byla zřízena,
c. se na tom usnese správní rada tří pětinovou většinou všech svých členů.

Odůvodnění:

Postavení ředitele neziskové právnické osoby se konstruuje jako postavení silného manažera, který je plně odpovědný za činnost a hospodaření subjektu. Ve svých právech je omezen pouze zákonem vyjmenovanými pravomocemi zřizovatele a správní rady. Tyto pravomoci ve vztahu k řediteli nelze rozšiřovat (tím méně statutem). Zákon stanoví ty případy, kdy je správní rada povinna ředitele odvolat a případy, kdy se toto rozhodnutí ponechává její úvaze.

Zásada č. II Finanční zdroje neziskové právnické osoby

Finančními zdroji neziskové právnické osoby k zajištění její činnosti jsou zejména:

a. dary od jiných fyzických a právnických osob; např.: příspěvek na činnost z nadací, sdružení a fondů (vč. státních), sponzorské vklady apod.,
b. dědictví ve prospěch neziskové právnické osoby,
c. příjmy z vlastní činnosti, vč. příjmů z hospodářské (z podnikatelské) činnosti,
d. příspěvek na činnost z místních rozpočtů,
e. příspěvek státního rozpočtu na financování projektů a činností. Při poskytnutí příspěvku se stanoví podmínky jeho užití,
f. úvěry,
g. zákonné dávky přikázané zvláštním zákonem.

Odůvodnění:

Příjmová základna neziskové právnické osoby je stanovena demonstrativním výčtem tak, aby pro futuro byla otevřena cesta pro další příjmy plynoucí neziskové právnické osobě i podle jiných právních předpisů nebo podle úvahy managementu tohoto subjektu (např. příjmy z úroků z úsporných vkladů, dividendy z akcií a majetkových podílů vlastněných neziskovou právnickou osobou apod.).

Klíčovým zdrojem neziskové právnické osoby budou příjmy z projektů realizovaných v rámci hlavní činnosti, na které budou jeho prostředky použity. Ostatní finanční zdroje včetně dotace ze státního rozpočtu, na kterou není právní nárok, budou zdroji doplňkovými. Pro úplnost se dodává, že nový vztah ke státnímu rozpočtu, z hlediska dotací, se promítne do příslušných ustanovení rozpočtových pravidel republiky.

Podstatným atributem, z hlediska zdrojů, se mohou stát zákonem přiznané příjmy stanovené ve prospěch neziskových

BEST AVAILABLE COPY

právnických osob.

Sleduje se záměr, aby se vymezenému okruhu neziskových právnických osob zákonnou cestou zajistil stabilní finanční zdroj saturace jejich potřeb při zajišťování veřejných služeb. Eventualita přiznání veřejné dávky bude přicházet v úvahu např. u zákonem stanovených povinných druhů pojištění (zdravotního, důchodového a nemocenského pojištění a příspěvku na zaměstnanost) ve prospěch příslušných pojišťoven, koncesionářských rozhlasových a televizních poplatků u provozovatelů rozhlasového a televizního vysílání ze zákona apod.

Pořadí jednotlivých zdrojů je řazeno abecedně a nikoliv hierarchicky.

Zásada č.11a **Výdaje spojené s činností neziskových právnických osob**

Režijní a správní výdaje mohou činit maximálně ..... % z celkových výdajů neziskové právnické osoby za kalendářní rok.

Odůvodnění:

Jedním z atributů neziskových právnických osob bude využívání jejich majetkových a finančních zdrojů především k naplnění základního účelu. Z toho vyplývá nutnost regulace míry výdajů na vlastní režii tak, aby např. vyšší příjmy z poskytovaných služeb či ze zákonem přiznaných dávek se odrazily zejména na množství a kvalitě poskytovaných služeb. Veřejná kontrola prostřednictvím správní rady a veřejných výročních zpráv se v tomto směru jeví jako nedostatečně účinná.

Zásada č. 12 **Podnikání neziskových právnických osob**

Nezisková právnická osoba může vyvíjet podnikatelskou činnost za předpokladu, že příjem z této činnosti slouží k rozvoji činnosti spojené s naplňováním účelu, ke kterému byla nezisková právnická osoba založena a za předpokladu, že podnikatelská činnost není provozována na úkor rozsahu a kvality činností vyplývajících z účelu, pro který byla nezisková právnická osoba založena.

Podnikáním se pro účely tohoto zákona rozumí trvalá činnost, která není v bezprostředním vztahu k účelu, pro který byla nezisková právnická osoba zřízena a která je vykonávána za účelem dosažení příjmů (příjmy nesouvisející s činností).

Příjmy vysokých škol a nemocnic z výzkumů prováděných pro jakékoliv fyzické nebo právnické osoby a příjmy z výzkumu prováděného pro některou státní organizaci nejsou příjmy z nesouvisejících činností neziskových právnických osob.

Za příjmy nesouvisející s činností neziskové právnické osoby se považují i příjmy za zprostředkování reklamy prodeje zboží a služeb.

BEST AVAILABLE COPY

53

Příspěvky získané od sponzorů mohou být považovány za příjmy nesouvisející s činností neziskové právnické osoby v případě, že nezisková právnická osoba překročí pouhou charakteristiku (označení) sponzora a účinně jej propaguje.

Odůvodnění:

Předpokladem naplnění celého záměru snižování podílu prostředků státního rozpočtu na financování činnosti v nevýrobní sféře jsou, mimo jiné, dostatečné mimorozpočtové zdroje financování činnosti neziskových právnických osob. Jedním z řady zdrojů diversifikovaného systému financování jsou i vlastní příjmy neziskových právnických osob. Záměrem je umožnit těmto subjektům využití volných kapacit i k jiné činnosti, než k naplňování účelu, pro který byly zřízeny, za předpokladu, že příjem z podnikatelských činností bude sloužit k rozvoji jejich hlavního poslání.

Současně se vylučuje možnost vykonávání podnikatelských činností v případě, že by mělo dojít k ohrožení funkcí neziskové právnické osoby, ke kterým byla tato osoba založena.

Pojem podnikání se posuzuje daleko úžeji než je tomu u zaužívaného významu. Pro neziskové právnické osoby je podnikáním výkjon jakékoliv činnosti, která přímo nesouvisí s naplňováním svého účelu. Jako výjimku návrh uvádí vysoké školy a zdravotnická zařízení, kde se tímto postupem sleduje podpora jejich vědeckého programu a zájem na maximálním zužitkování výsledků vědecké činnosti těchto subjektů.

Jako zvláštní položka jsou uváděny příjmy z poskytnuté reklamy. Tato činnost neztrácí svou povahu obchodní nebo podnikatelské činnosti jenom proto, že je prováděna v rámci komplexu jiných neziskových činností. Obdobně striktní přístup navozuje osnova k otázkám propagace sponzora.

Zásada č.13

Nezisková právnická osoba je povinna sestavit každoročně roční účetní uzávěrku, kterou společně s dalšími výsledky hospodaření přezkouší auditor.

Na základě vyhodnocení hospodaření vypracovává nezisková právnická osoba roční výroční zprávu, v termínu, který stanoví správní rada s tím, že musí být vypracována nejpozději do 30. června roku, který následuje po hodnoceném období.

Za vypracování roční výroční zprávy odpovídá ředitel a současně odpovídá za to, že roční výroční zpráva je zveřejněna v souladu se zakládací listinou a že nedošlo k porušení zvláštních předpisů o ochraně osobních údajů.

Roční výroční zpráva neziskové právnické osoby obsahuje:

a. přehled všech činností vykonávaných v kalendářním roce s uvedením vztahu k účelu založení neziskové právnické osoby a souhrnných příjmů a výdajů s těmito činnostmi spojených,
b. přehled rozsahu příjmů v členění dle zdrojů,

BEST AVAILABLE COPY

54

c. seznam sponzorů, kteří přispěli více než 10% celkových darů a příspěvků v kalendářním roce,
d. stav a pohyb majetku neziskové právnické osoby,
e. úplný objem výdajů v členění na výdaje vynaložené pro plnění účelu, výdaje na mzdy zaměstnanců, odměny činitelů, na provoz a vybavení aparátu, výdaje neinvestiční povahy, investiční výdaje a ostatní výdaje,
f. změny zřizovací listiny (společenské smlouvy) a složení statutárních orgánů, k nimž došlo v průběhu roku,
g. věcné a ekonomické zhodnocení podnikatelské činnosti, vykonávané na základě oprávnění ve zřizovací listině,
h. další údaje stanovené správní radou.

Finanční údaje musí být ověřeny auditorem.

Zvláštní předpisy o kontrole nejsou tímto zákonem dotčeny.

Odůvodnění:

Osnova staví neziskové osoby pod kontrolu veřejnosti. Nařizuje povinné osobě zpracovat zprávy o vývoji hospodaření a činnosti neziskové právnické osoby. Současně se stanovuje, že tato zpráva musí být veřejně přístupná, čímž však nemá dojít k porušení ochrany osobních údajů. Podstatné je, že každý zájemce o výroční zprávu má k ní zákonem zaručený přístup.

S ohledem na to, že roční účetní uzávěrka musí být přezkoušena auditorem, stanovuje se v osnově nejzažší termín pro vypracování výroční zprávy a nepřímo se tím rozumí, že od následujícího dne musí být veřejnosti umožněno do této zprávy nahlížet.

Neziskové právnické osoby se deetatizací a povinností auditorského přezkoušení roční účetní závěrky nezbavují povinnosti podrobit se kontrolám, které vyplývají z ostatních předpisů.

Část II.
Změna a doplnění některých daňových předpisů

I.

Zákon ČNR č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí se mění a doplňuje takto:

1. V § 12 odst. 1 písm. a) se doplňuje bod 3, který zní:

"3. jejichž vlastníkem je nezisková právnická osoba a nevztahují se na ni osvobození podle § 4 odst. 1 zákona.".

2. V § 12 odst. 1 písm. b) se doplňuje bod 6, který zní:

"6. jejichž vlastníkem je nezisková právnická osoba a nevztahují se na ni osvobození podle § 9 odst. 1 zákona.".

BEST AVAILABLE COPY

3. V § 12 se doplňuje odstavec 3, který zní:

"(3) Žádost o úlevu na dani podle odst. 1 písm. a) bod 3.

a odst. 1 písm. b) bod 6. doloží poplatník vyjádření příslušné obce. Správce daně k tomuto vyjádření přihlédne."

II.
Zákon ČNR č. 357/1992 Sb., dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí se mění a doplňuje takto:

1. § 20 odst. 2 zní:

"(2) Od daně z převodu nemovitostí jsou osvobozeny převody a přechody nemovitostí s souvislostí s rozdělováním a sloučováním obcí nebo se změnami jejich území podle zvláštních předpisů[4)] a dále převody u přechody vlastnictví k nemovitostem v souvislosti se založením neziskové právnické osoby[4a)]. Od daně z převodu nemovitostí jsou dále osvobozeny převody a přechody vlastnictví k nemovitostem při likvidaci státních podniků. Toto osvobození se nevztahuje na převody nemovitostí při likvidaci neziskové právnické osoby.".

2. V § 20 odst. 3 se doplní věta, která zní:

"Od daně dědické a daně darovací jsou osvobozena bezúplatná nabytí majetku neziskovými právnickými osobami určená na rozvoj jejich činnosti.".

3. Doplňuje se odkaz pod čárou:

"[4a)] Zákon č. /1993 Sb., o neziskových právnických osobách a o změnách a doplnění některých předpisů o daních.".

III.
Zákon ČNR č. 586/1992 Sb., daních z příjmů se mění a doplňuje takto:

1. Varianta I.:
V § 18 odst. 4 se doplní věta, která zní:

"U neziskových právnických osob zřízených podle zvláštního zákona[17a)] jsou předmětem daně příjmy (výnosy) z veškeré činnosti.".

Varianta II.:
Tato varianta se ve znění tohoto zákona neodlišuje od Varianty I., ale navazuje na ní možnost úlevy podle zákona ČNR 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků ve znění zákona ČNR č. 35/1993 Sb. (viz. IV. zásad).

Varinata III.:
V § 18 odst. 5 se na konec věty připojují slova:

"a neziskové právnické osoby zřízené podle zvláštního zákona[17a)].".
Současně je tato úprava doplněna možností úlevy podle zákona ČNR 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků ve znění zákona ČNR č. 35/1993 Sb. (viz. IV. zásad).

2. V § 36 odst. 2 se doplní písm. e).které zní:

"e) 45 % z likvidačního zůstatku neziskové právnické

BEST AVAILABLE COPY

osoby[17a]).".

3. Odkaz pod čarou č. 17a) zní:

"[17a]) Zákon č. /1993 Sb., o neziskových právnických osobách a o změnách a doplnění některých předpisů o daních.

IV.

Zákon ČNR 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků ve znění zákona ČNR č. 35/1993 Sb. se mění a doplňuje takto:

1.V § 33 se doplňuje odstavec 16, který zní:

"(16) Nezisková právnická osoba podá přihlášku k registraci u místně příslušného správce daně do 15 dnů od svého vzniku."

2. Při uplatnění Varianty II. nebo III. bodu III.
§ 89 zní:

"§ 89

(1) Ministerstvo financí může na základě žádosti neziskové právnické osoby založené podle zvláštního zákona[17a]) povolit odklad úhrady daně z příjmů z podnikatelské činnosti za předpokladu, že minimálně 60 % těchto příjmů bude sloužit bezprostřední finanční podpoře účelu, pro který je nezisková právnická osoba založena.

(2) Odklad podle odstavce 1 lze povolit na dobu nejvýše tří let.

(3) Splnila-li nezisková právnická osoba stanovené podmínky, na jejichž základě byl povolen odklad úhrady daně podle odstavce 1 a pokračuje-li v naplňování svého účelu pod odobu dalších minimálně dvou let po roce, v němž jí bylo placení daně odloženo, je od povinnosti doplatit daň osovobozena.".

Odůvodnění k Části II.:

S ohledem na naprosto nové právní i ekonomické postavení neziskových osob je nutné vzniku nového typu právnické osoby přizpůsobit i některé zákony daňové soustavy.

Změny se jsou podmíněny jednak zájmem na dobrých podmínkách pro činnost a částečné samofinancování neziskových osob, jednak zájmem na vytvoření bariéry proti zneužívání nového právního institutu (vyšší zdanění likvidačního zůstatku).

BEST AVAILABLE COPY

57